

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a tragatorului [Ló-vésztoza], Nr. 6.

Serisorile nefrancate nu se voru primí decatu numai de la corespondentii regulari ai „Federatiunii”.
Articlii tramisi si nepublicati se voru arda.

FEDERATIUNEA

Diurnalul politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune

Pre trei lune . . . 3 fl. v.
Pre șase lune . . . 6 „ „
Pre anulu întregu . . . 12 „ „

Pentru Romanii'a :

Prea. întregu 30 Fr. = 30 Lei u
„ „ „ 16 „ = 16 „ „
„ „ „ 8 „ = 8 „ „

Pentru .. . face'a tim

0 cr. de linia, si 30 cr.

le pentru fișec-care p.

separatu. In loculu desch.

20 cr. de linia.

Unu exemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la diuariulu politicu

„FEDERATIUNEA“

pre semestrulu II. (iuliu—decembrie) 1872.

Incependu-se cu 1. iuliu 1872. st. v. semestrulu alu II. (iuliu—dec.) rogâmu pre doritorii de a avé acestu diurnalul, sè binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea pâna la acestu terminu, pentru că de una parte sè ne scimu orientá in privinti'a numerului esemplarielor ce vomu avé a tipari, éra de alta parte sè potemu incunjiurá ori-ce neregularitate in speditiunea diuariului. Totu-de-una-data rogâmu pre domni' abonati, cari sunt in restantia cu pretiulu de prenumeratiune, sè grabesca a-si refu' socotelele pâna la terminulu de mai susu, pentru că sè nu ni se adauga gretâtile si d'in acésta parte. — Conditiiunile remanu cele vechie.

Invetiatoriloru satesci, adeverindu lips'a medicoloru, se va dá si pre venitoriu cu pretiulu scadiutu, adeca pre 3 lune 2 fl. v. a., pre 6 lune 4 fl. v. a., pre anulu întregu 8 fl. v. a. Gratificatiunile se facu numai celoru lipsiti de tote medicolele materiale, avendu a refu' numai costulu postale in suma de 1 fl. v. a.

In fine rogâmu pre DD. abonati nostri sè scria legibilu numele, locuint'a si post'a ultima, ér' cei ce posedu adrese litografate sè binevoiesca a allaturá in epistolele de prenumeratiune, séu a lipi pre cuponele asemnatelor postale câte una adresa litografata.

Redactiunea.

Sciri electr. partic. a „Feder.“

Data Oradea-Mare in 29 iunie 12 ore m.
Sositu in Pest'a „ „ „ 1 „ „ 50 m. d. m.

La Ceica Alessandru Romanu, la Beiusiu Parteniu Cosma, ambii alesi unanimu prin aclamatiune; joi sér'a conductu cu facie, banchetu splenditu, entusiasmu generale, magiarii absentara. La Alesdu guvernamentalulu Gozmanu, comitele Haller cortesiu calare; la Tinc'a guvernamentalulu Lipovnischi cu spese immense. *)

Data Dev'a in 1. iuliu 9 ore 25 min. ser'a
Sositu Pest'a „ „ „ 2 „ „ noptea

Dr. Hodosiu alesu prin aclamatiune in cerculu Bradu, programu nationalu romanu; mare entusiasmu!

Despre conferinti'a Romaniloru Transilvaniani,

primiramu inca numai urmatori'a corespondentia, care, de-si scurta, ni pune totu-si sub ochi in modu pregnant manifestarea opiniunii si a convictiunii celoru mai multi barbati, cari au participatu la aceea-si.

Indata dupa deschiderea conferintiei prin braviu triumviri, cari o au conchiamatu, s'au deschisu si unu catalogu, in care s'au inscriu 210 insi cá membri. D'in acesti-a unii aveau plenipotentie de la cluburile respective electorali.

In 26 ser'a se tienusera la câte-va locuri

*) Telegrammulu acestu-a in primiramu numai sambeta, prin urmare dupa aparitiunea nrului trecut al diuariului nostru. Red.

convorbiri particulari^{pt} D'in conferinti'a de vre-o 30 barbati, tienuta la G. B a r i t i u pâna la 10 ore d'in nopte, a resultatu urmatoriulu proiectu de resolutiune, care in lipsa de altulu se perlese in siedinti'a publica, dupa aceea se dede la una comisiunea de 15, spre a-lu luá in discussiune, apoi siedinti'a se suspinse.

„Conferinti'a nationale romana, conchiamata de cátra fratii nostri DD. Elia Macelariu, advocatii Dr. I. Ratiu si M. Nicola pre diu'a de 27 iunie, luandu de nou in de-aprope consideratiune acele ratiuni grave, cari au constrinsu conferinti'a tienuta la Mercuri'a in martiu 1869, cá sè recomande alegutoriloru transilvani de nationalitate romanesca abstinencia totale de la urnele electorale, deschise pentru diet'a Ungariei, au afluat d'in nou, cá in acestu respectu situatiunea nu s'a schimbatu intru nimicu, prin urmare, cá ratiunile cari ni-au impusu abstinencia in 1869 esistu si pentru anulu 1872. De alta parte inse membrii acestei conferintie au adusu cu sine trista esperintia, cá chiaru si acei pucini alegutori romani, pre cáti i suferu legea cea vitrega sè merga la urnele electorali, sunt espusi de cátra agentii partiteloru politice la cele mai grele tentatiuni, cari potu sè aiba consecintie funeste in viitoriu; éra comisiunea DV., inspirata de ferbintea dorintia, d'a sustiené solidaritatea bine-intielessa intre filii acelei-a-si natiuni, s'a invoitu cu majoritate de voturi a vi supune la deliberearea DV. urmatoriulu proiectu de resolutiune :

1. Membrii acestei conferintie si-impunu sie-si obligatiunea d'a luá in mana cestiunea electorale prin tote cercurile electorale, pre unde inca nu este prea tardu, si a conduce pre alegutorii romani la urne, inae numai in sensulu programei nostre nationale, cunoscuta de tota lumea, precum si cu scopu d'a paralisa tentatiunile.

2. Membrii acestei conferintie nu voru intrá in negociatiuni si in voeli séu pacte electorali cu nici una partida, carea nu va fi adoptatu si sustienutu program'a natiunii romane transilvane.

3. Membrii conferintie voru sustiené si ajutá numai reustrea aceloru candidati romani, cari se voru obligá pre onorea si in consciinti'a loru, cá voru perseverá pre langa pogram'a nationale si o voru aperá barbatosce, prin urmare, daca voru fi alesi, in calitatea loru de deputati nu voru participa la nici unu feliu de alta legelatiune pâna candu nu se vá vedé realisata program'a nationale.

4. Membrii conferintie actuale accepta de la deputatii, cari pote voru f alesi cá, ferindu-se de ori-ce pasi, cari aru fi de natura d'a compromitte drepturile autonome ale narelui principatu alu Transilvaniei si libertatei nationale a poporului romanescu, mai vertosu sè remana perseveranti pre terenulu deschisu si dtu natiunii întregi, prin urmare si loru, prin prea naltele rescripte imperatesei si anume celu d'in 21 aprile 1863 si celu d'in 15 iunie 1863, cari sunt mare parte emanatiuni ale diplomei leopoldine, eri inae cuprindu totu-odata cele mai solemne pomisiuni imperatesci, facute in favorea natiunii romanesce in urmarea repetiteloru petitiuni nationli.“

Comisiunea de 15 disutá acestu proiectu in restimpu de cinci^{ore} întregi. Se audra argumente grave si seriose pro si ontra, cari tote aru fi fostu demne d'a fi cunoscte de cátra natiunea întreaga. Rara adunare naticale, in carea sè se fia desvoltatu atâtea idei sanetse, nu numai teoretice, ci si practice prin cari ontorii si-springiau opiniunile loru. Mai toti membrii comisiunei au participatu la discussiunea prearatoria; d'in toti inae Dr. I. Ratiu pro si professulu I. Moldovanu contra si-tienau unulu la altuu compen'a. In fine conceptulu de susu se adopá de base a desbaterii per majora. Dara minoritate esi cu contr'a-proiectu. Siedinti'a publica seredeschise la 4^{1/2} ore si durá pâna la 9 ore. Propunerea minoritati' este :

„Considerandu cá puseunea politica a natiunii romane in Transilvania de la 1869 incoce

nu s'a schimbatu intru nimicu; considerandu, cá drepturile politice nationale ale natiunii romane nu sunt recunoscute si conditiunile neaperte pentru esistinti'a natiunii romane, cá individualitate nationale, ni se subtragu : Conferinti'a decide a recomandá alegutoriloru romani abstinencia de la alegerea deputatiloru pentru diet'a pestana, conformu conclusului de la Mercuri'a. — Ioanu Moldovanu, Augustu Horsia, Assente Severu, G. Baritiu Dr. Tincu, Gabrielu Manu.“

Pre la 8 ore ser'a proiectulu majoritati' comisiunii se puse la votu si se respinse cu majoritate impunetoria, pentru cá in contra proba ce s'a cerutu, numai 28 membri au votatu pentru proiectulu majoritati'. Indata apoi se luá la desbateri speciale proiectulu minoritati', care se modificá numai intru atât'a, cá in premissa s'a formulatu mai multu dupa premiss'a majoritati', éra in essenti'a sa remase neatinsu, precum se va vedé d'in processele verbali si d'in insemnările stenografice, pre cari, speramu, cá d. adv. Dr. Dim. Racuciu va avé bunetate a le face canoscute publicului. Pentru activitate in sensulu cunoscutei programe Sabliu-Brasiovu nu s'a redicatu nici macaru ó voce, nici in conferinti'a privata nici in cea publica. Singuru d. Dr. Racuciu s'a incercatu cu cea mai nobile intentiune in siedinti'a comisiunii, cá sè duca discussiunea pre unu terrenu, unde credea d-sa, cá dora s'aru poté impaciu' incai cele mai aprige differintie de opiniuni, pentru cá sè se restaure solidaritatea; dara d'in cealalta parte i s'a apusu limpedr. cá pre terrenulu pre care s'au pusu Brasiovenii si fractiunea d'in Sabliu, intielegerea si solidaritates, adeca mergerea mana in mana cu totii, este absolutu imposibile, prin urmare, pre acelu terrenu impaciuirea cu unguirii inca va fi in veci imposibile. Program'a numitei fractiuni se presenta cá un'a ce ar duce la starea si conditiunea, in care sè accepti cu anii si cu dicile de ani, pâna sè cada sfarimature de pre mesele altoru-a. Numai ideea unei stări cum este acést'a imple sufletele de cea mai adunca indignatiune.

Sè fia bine constatatu, cá in conferinti'a preliminară de sera d'in 26 iunie dominá multu spiritu de reconciliatiune in tote directiunile si cá unii oratori au mersu pâna unde numai suffere demnitatea nostra de omeni, de filii ai natiunii si de cetatieni liberi ai patriei. Dara in urmatori'a di, dupa ce sosisse multimea de prin comitate, dupa ce omenii incepura a-si comunicá in gruppe differite amarele sufferintie, insultele fizice si morale, spurcatele incercári d'a corrumpe in tote sensurile pre poporu, situatiunea se schimbá asié de tare, încátu cam pre la 4 ore se poteá prevedé binisioru, care va fi resultatulu conferintiei, pentru cá de una parte feciele cele seriose, de alt'a entusiasticele vivate, cu cari erau intampinati unii barbati cunoscuti cá vechi defensori ai drepturiloru nationali, apoi si impregiurarea, cá conferinti'a s'a conchiamatu in celu d'in urma stadiu alu actelor electorali, au decisu in modu definitivu a supr'a resultatulu. Sè se mai scria si atât'a, cá in conferinti'a publica abié duoi insi d'entre cei subscrisi la votulu minoritati' lu aperara pre acestu-a, si inca in tonu forte calmu, éra ceilalti tacura inadinsu, pentru cá sè nu se pota dice, cá facu nici cea mai mica presiune a asupra spiritelor, dara s'au afluat aiti, cari o sustienura, si candu primulu subscriptoriu stá sè si o retraga, se sculá unu membru alu conferintiei, care nu fusese in comisiune, si dechiará, cá voiesce sè o sustiena din sulu, ca ei scie pentru ce o sustiene. D'in acelu momentu desbaterile devenira si mai animate, fâra inae cá sè calce unu singuru oratoru preste regulele bunei convenintie. Mai inainte de votarea definitiva se cerú suspinderea siedintiei pre diece minute, pentru cá membriloru conferintiei sè li se dèe ocaziune d'a se reculege in spiritu si de a-si racapitulá totu decursulu desbateriloru. In fine campan'a presiedinteli conchiamá pre membri si presiedintele i întrebá cum voiescu sè votedie: prin sculare si siedere, séu prin apellu

nominalu. Se invoira la modulu d'antâiu cu contr'a aproba, si rezultatulu a fostu celu aretatu mai susu, carele fû intempnatu cu strigari entusiastice.

Dupa ce mai urmara încă unele întielegeri asupra unor chestiuni de a doua ordine, sîedintia fû închisă de către d. avocatulu Dr. Ioanu Ratiu, presedintele seu alesu prin aclamatiune unanima. Precum cuventulu de deschidere, asîe si celu de închidere a fostu demnu de Dr. Ratiu, care acum, că totu-de-un'a, se află la înaltîmea situatiunii.

La începutu si la fine ferbîntea multîmîta către auctorii conchiamării s'a manifestatu d'in tote părțile; era d. Dăni, primariulu urbei Alb'ul'ia, in calitatea sa de comissariu ministeriale, tramisulu la conferintia, si descoperi către d. Ratiu sincer'a sa multîmîta pentru întiept'a si totu-odată energios'a conducere a lucrărilor conferintiei. Se cuvîne adeca a mai sci, că in prediul' adunării venisse scire telegrafica de la Clusiu, că ministeriulu nu are nimicu contr'a conchiamării si tenerii conferintiei romanesci in chestiunea alegerilor, si pentru că se dăe si la locul acestu-tributul' adeverului, d. conte Em. Péchy, comissariu regescu in Transilvani'a, dupa explicatiunile cari i se facusera de către d. Ratiu, declarasse d'in capulu locului, că dsa nu numai nu va împedea, si inca va si recomanda la ministeriu teneria unei conferintiei.

Vi mai insemnu, că membrii comissunii ad hoc au fostu: Baritiu, Macellariu, Dr. Ratiu, M. Nicola, canoniculu Vlassa, Assente, Antonelli, Gabr. Manu, profess. I. Moldovanu, Dr. Nemes, Dr. Tincu, Dr. Racuciu, A. Horsia, Dobo.

In decursulu sîedintiei si chiaru dupa sîedintia ni venira mai multe telegreame gratulatorie, de la Sabliu, Brasiovu, Nasendu, Aiudu, Pest'a, Gratiu, etc. Ceea ce trebuim să spunu tocma la începutu adaugu aici, că sîedintia s'a tîenutu in beseric'a gr. orientale, si carei parochi si curatori avura bunetatea d'a ni o deschide, că se nu fimu constrinsi a o tîene in sal'a unui ospel'u. Mai înainte de deschidere s'a cantatu cu pietate intima „Imperate Cerescu“, apoi imnulu imperatescu, era candu Elia Macellariu strigă „de traiesca Maj. Sa generosulu nostru imperatu si mare principe Franciscu Iosifu“ I. beseric'a rosună, dora că nici-odată, de vivatele întreite. Post'a nu mai ascepta. Altii ve voru informă si mai bine.

Deputati alesi.

In cerc. Udvard s'a alesu oppos. Victoru Szombathelyi; in cottulu Bihoriu, cerc. Margitt'a oppos. Baranyi, in cerc. Ugra oppos. Farkas; in Carei oppos. St. Domahidy, in Matészalka oppos. Eugeniu Péchy; in Gyármat Ionu Vállhi oppos.; in Lublau deachistulu Ant. Hradeczky; in Somlyo-

FOISIORIA

Sect'a Scopetiloru.

Relatiunile date Guvernului rusescu in 1848 de D. Nadejdinu despre scopetii d'in Roman'ia.

(Fine)

Scopetii d'in Ismailu.

In anulu 1859 s'a descoperitu in Ismailu o societate de Lipoveni castrati, cari propagau doctrinele lor prin populatiunea rusesca d'in Besarabi'a cedata, si aplicau scopirea la nenorocitele jertfe ademenite. Membrii descoperiti erau in numeru de 13, intre cari era cap. scopitoriulu Grigorie Iacovlevu, desertoru d'in Rusi'a. Ocasia ce a motivatu descoperirea lor, a fostu murmurulu respanditu in poporu despre moartea a catoru-va individi, causata de dorenile operatiunii scopirei, aplicate lor de Grigorie Iacovlevu, Polit'ia a surprinsu pre scopiti in cas'a lui Grigorie Iacovlevu, si la perquisitiunea facuta acolo, a gasitu in soba si nlate obiecte relative la art'a scopirei, precum: o cutia de tinichea si siese pachete mici cu medicamente; 3 caete cuprinditorie de 198 de file, scrise cu litere necunoscuta; si unu altu caetu cuprinditoriu de mai multe chartie. Grigorie Iacovlevu a voit sa rescumpere cu doi galbini acele obiecte de la Comisariulu; dar' ne-reusindu, unu altu scopetu, Petre Ivanovu, a propusu comisariulu 55 galbeni. Comisariulu a luat baniu, dar' si-a facutu detori'a atatu cu scopetii, catu si cu obiectele gasite. La cercetarea facuta de politia individiloru scopeti, la baetulu Dimitrie Pavlovu s'a gasitu o rana prospeta la partile genetali, si d'in aretarile verbali atatu ale acestui-a, catu si ale altui baetu — Vasilie Cozorezovu, s'a constatatu, că scopitoriulu lor este Grigorie Iacovlevu, la care s'a gasitu si medicamentele, si

*) A se vedé nr. 55 si 66 ai Fed.

Vásárhely c. Emanuilu Zichy; in Kulpin deachistulu Milos Dimitrievits; in Elisabetopolu deachistii Greg. Patrubán si St. Csiky; in Tiszahát Ionu Lonyay; in Kászony Iosifu Lonyay; in Bassahidu nationalulu Svetozár Milietics contra lui Lázár Vidits.

In cottulu Alb'a-de-josu, cerc. Barbandu (Ardélu)s'a a lesu deachistulu Acatiu Barcsai; in Szepsi-Szt.-György (Secuime) Valentinu Császár; in Rosenberg deachistulu Iosifu Kajuch; in Félegyháza oppos. Stefanu Éder; in cottulu Dobác'a, cerc. de josu c. Samuilu Vass; in Mediasiu (Ardélu) Fried. Schreiber si majorulu pens. Albert Sachsenheim, amb'i deachisti; in Tisza-Ujlak s'a alesu totu deachisti; in Desiu (Ardélu) cerc. super. deachistulu Ionu Földváry; Sanu. Georgiu deachistulu Albertu Gidófalvi; in Kézdi-Orba ministrulu Tisza, in Miklosvár deachistulu Székely; in scaunulu Ariesiului (Ardélu) oppos. Houch d si Csipkés; in Macau oppos. Ludovicu Dobsa; in Cz'éd Carolu Bobory d'in stang'a estrema; in Dobritianu oppos. Colomanu Tisza; Hód-Mező-Vásárhely Kossuth d'in stang'a estrema; in cottulu Clusiu, cerc. super. Lud. Lészay; in L.-Szt-Miklos deachistulu Dr. Petru Matuska; in Kardszag oppos. Samuelu Varó; in Sabliu deachistii Ranicker si Kapp.

Clusiu, in iuniu 1872.

Onorab. Dle Redactoru! Cu privire la brutalitatea si insultele ce avu să suture oficerulu romanu d'in partea sasului renegatu Graef, carele in calitatea sa de generalu honvedu se crede indreptatitu a-si bate jocu in modulu celu mai nesocotitu de fiii unei natii multu meritate pre campulu de lupta, — vinu a vi impartesi in pucine cuvinte desvoltarea ulterioare si starea actuala a incidentulu scandalosu.

Onorea si demnitatea întregu corpului de oficeri ar fi pretinsu, că toti că unulu se cera satisfacere pentru insult'a ce i s'a facutu unui membru alu corpului, unui colegu alu lor. La honvedu inse acest'a nu se intempla; oficerii d'in acest'a armata de vitezi insultatori nu numai că nu ceru satisfacere pentru vatemarea colegului lor, ci ei acoperu rustnos'a fapta a dlui Graef si nega că s'ar fi intemplat asîe ce-va. Ce voru face inse Domn'ia lor cu feciorii gregari si cu sub-oficerii? De siguru prin fortia, terore si amenintări i voru silf să nege. Pote să li succeda, dar' va fi degiã tardiu, că-ci prudentulu oficeru romanu s'a ingrigitu de asemeni eventualități. Elu indata dupa ce s'a reintorsu de la exercitiu s'a dusu in cancelaria si a luat la capetu pro-vo-o si-a sub-oficeri — mai multi magiari, — cari toti au marturisitu fapta si au si subscrisu cu man'a propria. Marturisirea s'a intemplat inaintea a doi sergenti, asemenea unguri, cari inca au subscrisu cu cuvintele: „Acetia le-au marturisitu inaintea nostra.“

Am auditu, că oficerii vrên să afe, ba pretindu a scf, că insu-si vatematulu oficeru romanu vi-ar fi relatatu despre acest'a intemplare. Dupa cum se vede, ei nu se intereseza de fapta, ci mai multu de person'a ce cuteza a dá la lumina cele ce se intempla între ei. Să scia inse domnii aperiatori ai patriei unguresci că celu ce a adusu la cunos-

caetele cele cu litere necunoscuta, in care se presupune, că se espunu secretele artei scopirei. Toti scopetii fure arestati si dati judecătii.

Grigorie Iacovlevu, la interogatoriulu luat de Tribunalu, a respunsu că este in versta de 55 ani, traitoriu in Ismailu, de religiunea ortodossa, d'in clas'a tieraniloru creponoi, dara liberatu, nascutu in Rusi'a, dara nu scie in ce locu anume. Tagaduirea loculu nascerei dá a întielege că elu era fugitu d'in Rusi'a pentru vre-o vinovatia si se temeá de urmarire. Asupra medicamentelu a respunsu, că ele sunt penru person'a sa: unele se întrebuintieza pentru intarirea stomacului, cu altele se unge la picioru. Despre caete a respunsu, că le are de la unu serbu, dara nu scie ce se spune in ele. Pre candu tribunalulu si-urmá instructiunea asupra crimeloru severaste de Grigorie Iacovlevu prin schilodirea si chiaru omorirea mai multoru omeni, societatea scopetiloru d'in Iasi si Bucuresci au pusu in miscare tote fortiele loru cele ascunse; s'a suplicatu la ministrulu de justitia in numele lui Iacovlevu si s'au solicitatu inalte favoru in puterea caroru-a, prefectur'a de Ismailu fû ordinata a eliberá pre arestanti, chiaru fara garantie, si a-i lasá să se duca unde voru voi. Scopetii, indata dupa eliberare, nu s'au mai vedutu in Ismailu. Tribunalulu la rondulu seu inca a terminatu rapede afacerea, inchiziandu, pentru forma, unu jurnalulu, in care chestiunea se tradéza forte superficiale si cu totul in favorea scopetiloru. Se agraveza faptulu comisariulu cu perquisitiunea pentru banii luati de la scopeti, si se denuncia Ministeriulu justitiei; apoi se inchizia cu decisiunea a se tramite dosariulu, dupa regula, la curtea criminala.

Medicamentele Scopetiloru.

S'a aretatu mai susu că polit'ia a gasitu in cas'a scopitoriulu Grigoriu Iacovlevu, mistuite in soba urmatorele obiecte: a) o cutia de tinichea, si siese pachete mici cu medicamente; b) trei caete cuprinditorie de 198 file, scrise cu litere necunoscuta; c) o acta cuprinditoria de mai multe chartie. Tote aceste obiecte se pastreza la tribunalulu de

cutia publicului, brutalitatea generarului honvedu, nu stă in nici o relatie cu nou fabricat'a institutiune de nedragi rosi si nici că se teme de brisc'a dlui Graef; nu se teme că i va taiá limb'a, carea a spusu numai adeverulu si n'a insultatu si injuratu că a Dsale.

Beiusiu, 28 iuniu 1872.

Nu va fi superfluu, d'in contra credu a face bucuria filorulu adeverati ai natiei nostre prin aceste orduri, că-ci ele se referu la descrierea unui triumfu nationalu in tempulu candu nu audi, nu citești alta-ce decâtu tradare. Cutediati'a celoru slabi de angeru, a renegatiloru, acum s'a prefacutu in nerusinare. Au nu e nerusinare, au nu e crima contr'a natiei si a lui Ddiu că multi preuti, cari traiescu d'in prescur'a romanului, vendu pre acei-a cari i-sustienu pre dinsi?!

Cu ce consciintia voru mai servi acei tradatari negri la altarele redicate de poporulu romanu intru onorea lui Ddiu!

Mai avé-voru ore vendiatorii fara sufletu ai natiei nostre curagiulu a se ivi in mediloculu poporului, in alu carui-a pieptu voira a infige pumnalulu ucigatoriu?

Cercurile vecine electorale ale Beiusiulu si Ceichei au serbatoru: Serbedia triumfulu splendidu alu causei nationali in mediloculu coruptiuniloru si a tradariloru! Romanii provinciei beusiene, între insufletire generale, alesera cu aclamatiune de reprezentante pentru sesiunea dietei venitoare pre unu fiu crescutu d'in poporu, pre avocatulu Parteniu Cosma! Bucuri'a, insufletirea, entuziasmulu nostru nu mai are margini: poporulu plange de bucuri'a invingerei sale!

In 26. l. c. tuse diu'a memorabila candu cerculu Beiusiulu pentru prim'a-ora potu să aléga cu aclamatiune pre unu fiu de alu seu, laptatu de mama romana, nascutu si crescutu in acestu cercu! In acest'adi, pre la 10 ore a. m., a intratu partid'a nationala, poporulu in opidulu Beiusiu pentru actulu algeriei! A fostu ce-va sublimu, ce-va maretiu a pri'i intrarea partidiei nostre in opidu. Sirulu celu lungu alu carutiiloru, calaretiloru si pedestrasiloru nu mai avé capetu. Ridéa sufletulu in omu candu vedeá multimea de poporu grupatu sub flamurele nationali, cari vesteau triumfulu!

Contrarii nostri, cari nutriau planuri secrete, vedendu puterea si disciplin'a poporului nu cutediara nici a se ivi; si astfelu pre la 11 ore Parteniu Cosma fuse proclamatu cu unanimitate de reprezentantele cerculu de Beiusiu. — Dupa acestu actu multimea grabi a salutá pre alesulu seu, d'in vorbirea carui-a am să insemnu aci pasagiulu urmatoriu: „Vocea poporului este vocea lui Ddiu. Poporulu acestui cercu, fara distingere de nationalitate, si-a pusu increderea in mine, care professediu principiile cuprinse in programulu nationalu romanu aradanu, si astfelu a sigilat cu votulu seu cuprinsulu acelu programu!“

La potentiarea bucuriei nostre a contribuitu multu scirea imbucuratoria, că cerculu vecinu alu Ceichei a proclamatu era-si in unanimitate de reprezentante alu seu pre Dlu Alexandru Romanu. — Inteliginti'a, poporulu, indata

Ismailu, si sunt unu preciosu materialu, descoperitu chiaru in Roman'ia, pentru studiarea eresiei scopetiloru si care confirma cele spuse in urma despre scopeti pre temeulu autoriloru rusi.

Vomu relatá aici detairile acestei descoperiri.

A) Medicamentele ce se pastreza in cutia de tinichea si in pachete sunt: a) pilule de aloë, intru o cutime destulu de mare, judecandu dupa marimea cutiei — că de o litra. Dupa aceea urmeza diferite prafuri de: b) sublimatum corosivum; c) Aloë; d) Calomela; e) Cremortartar; f) Pulvis Ialappae; g) Magnesia. Dupa explicarea dlui doctoru primaru de la Ismailu, întrebuintiarea medicala a acestoru materialuri este urmatori'a: Pilulele de Aloë se întrebuintieza cá purgativu. — Suplimum corosivum servece la vindecarea ranei dupa operatiune. — D'in Aloë, preparata cu spiritu, poporulu rusescu face o tinctura numita bal-amu, pre care lu întrebuintieza la rane provenite d'in taiatura si d'in muscare de caete. — Calomela este unu medicamentu contr'a inflamatiunii dupa operatiuni etc. Cremortartarulu se întrebuintieza cá medicamentu recortoriu la inflamatiune, si cá purgativu usioru. — Pulvis Ialappae medicamentu contr'a mucositatiloru adunate in stomacu si in intestine, precum si candu acele organe ieu caracteru de inflamatiune; de asemenea contr'a mucositatii organeloru urinarie, etc. — Magnesia se întrebuintieza spre liniscirea sistemii nervose, spre neutralizarea acrimeloru d'in stomacu etc.,

Sé ni aducemu aminte, că siefulu scopetiloru Grigorie Iacovlevu, la interogatoriulu ce i s'a luat la tribunalulu despre întrebuintiarea celoru medicamente a respunsu că le are pentru eine, parte pentru intarirea stomacului, parte pentru a se unge la unu picioru struncinat: prin cadere d'in trasura: ceea ce nu se potrivece cu destiniatiunea medicala a acestoru preparate.

B) Cele trei caete sunt numerotate si sigilate de tribunalulu intru unu singuru caetu. Presupunu că ele sunt in limb'a rusesca; dar' n'amu potutu nimic'a discifrá, fiindu că sunt scrise in adeveru cu unu alfabetu cu totul

grabira a invitá în mediloculu lorú pre iubítulu nostru barbatu, carele primindu invitatiunea, indata si plecá spre Beiusiu, petrecutu de urárilé fratiloru sei! Candu intrá conductulu în Beiusiu, inteliginti'a, poporulú si tenerimea studiosa nu mai încetáu d'în urárilé de „Sê traiésca reprezentantii nostri,*” provenite d'în animi sincere romane! A dou'a dí sér'a intru onorea alesiloru nostri s'a arangiatu unu conductu imponentu de facile. Cu acést'a ocasiune vorbira trei oratori: Domnulu Vasiliu Ignatu, avocatulu, bineventá pre ospele Alessandru Romanu, éra sub-judele Paulu Popu pre Parteniu Cosma, si dlu Vasiliu Damsia, preotu, spuse contrariloru nostri si fratiloru magiari, cá în aceste 2 cercuri, de-si nu li pare bine, vomu avé totu reprezentanti nationali romani! Dupa acést'a s'a tienutu în casin'a romana unu banchetu splendidu.

Éta frati romani, cum ne bucurámu noi, cum salta sufletele nostre pentru triumfele secerate în o dí! Mi-pare cá vedu cum voru rosí, cum i va rustrá consciinti'a pre acei pusilanimi, cari în tocm'a animaleloru linsera man'a carea i corbacesce, vendura pentru bani si beutura pre mum'a, care i-a nascutu si i nutresce! Da! voru plange acum renegatii, cá-ci tredindu-se d'în bucuri'a ce li-a causatu pre momentu barii si beutura primita de la contrari, se vedu rusínati si paresiti de acei-a cari i cumperara cá pre calei natiunii, — éra noi, cari ni iubimu natiunea, însufletiti de invingerea neasteptata, cu indestulire si fruntea deschisa strigámu:

Sê traiésca alesii nostri!
Sê traiésca Parteniu Cosma!
Sê traiésca Alessandru Romanu!

Beiusianulu.

Pescii.

(Urmare. *)

La Italieni pescele si polent'a sunt nu numai mancurea obicinuita, ci si un'a d'întré cele mai favorite. În pártile vestu-nordice ale Europei locuitorii sermani si-stampera poff'a de carne mai alesu ca carne de pece saratu. Heringulu e pescele care se vineza si prinde cu sutele de milioane, ba, dupa cum dice Brehm, cif'r'a de medilocu a heringiloru, ce se pescuescu în toti anii la marginile marei europene, se urca la sum'a de diece mii de milioane.

Mare e numerulu acelorú familie cari numai prin effinetatea heringului sunt în placuta positiune de a mai schimbá nutrementulu lorú vegetalulu, carele în proportiune cu volumulu seu nu este prea nutritiv, éra corpulu lu immoliesidia, cu una bucata de carne, carea, de-si nu e în sine o delicatetia, are inse o potere maltu mai nutritoria si de vietia improspetoria.

Nu numai de interesu, ci de mare importantia sunt Sardelele (*Engraulis encrasicolus*), acesti pescuti micuti cari vinu în enorme cuantitati, mai alesu în marea me-

*) A se vedé nr. 65. alu „Federat.”

strainu, si nu are asemenare nici cu unulu d'în alfabetele cunoscute. Se vede, cá cele doue caiete d'antáiu tratédia o materia, cá-ci sunt impartite cu numere consecente, încependu de la 1 pâna la 120, în numeru de 110 file. Caetulu ultimulu, ce cuprinde 59 file scrise, se vede cá tratédia o alta materia diferita de cea precedentá. Acést'a inca este unu misteru alu scopetiloru, si se vede cá acestu alfabetu este inventatu mai în urma; cá-ci cátu am cetitu la autorii rusi despre scopeti, n'am gasitu mentiune despre acestu modu de scriere. Me marginescu numai a alaturá la urma unu facu-simile de acést'a scrisore noua.

C) În ast'a se cuprindu corespundintie particulare de ale scopetiloru aici în tíera si cu cei d'în Rusi'a; imuri ce le canta ei la adunárilé religiose; si posaporturi, inscristuri pentru diferite daravere, si chartie oficiale în interesele lorú. Corespundintiele dau ore-care lumina asup'r'a formarei societáti scopetiloru în Ismailu; de asemena în ele se vede modulu lorú de corespundintia, prevenirile ce si-facu, fric'a cu care traiescu, cá toti factorii de rele; limbajulu misteriosu si în multe neintielesu placerea, de a se exprime de persone. Damu aici unu extractu d'în câteva corespundintie de aceste:

1. Scrisórea lui Vania cátra Stefanu Pavloviciu, 1859. Aprilie 28.

D'în scrisóre se vede, cá acesti doi scopeti erau d'în Galati. Celu d'antáiu — Vania séu Ivanu — a plecatu spre a cantá altu locu mai îndemencu de traitu. A voitu sê caute mai antáiu la Saccea, în Turci'a; dar' nu fú admisu a trece acolo, si fú nevoitu a remané la unu cardonu; s'a informatu inse particularminte cá acolo nu este nemica pentru capitalulu lorú, si cá sunt tote scumpe. Spune, cá la Tulcea nu s'amaidusu, fiindu-i bine cunoscuta de mai înainte; cá acolo tote s'au s'cum pitu, d'în care cauza multi omeni d'în Tulcea au trecut în Ismailu si si-au cumperatu case. După aceea s'a dusu la Vasilieva, cá sê gasesca pre frati lorú de aproape, pre Vasile Ivanovicu, si pre Teodoru Stefanovicu, dar' ei nefiindu acolo, i-a gasitu

diterana si atlantica. Ele au o carne pre cátu de frageda si cu gustu, pre atátu de nutritoria.

Anticiloru erau necunoscute multe soiuri de pesci, între acestea si heringulu, inse valorea sardeliloru o sciura si ei apretiu: éra pregatirea lorú se faceá cá în dílele nostre. — Aelianus díce: cá pescutii acesti-a se ivescu intru asié enorme cuantitati, încátu facu munti, cari chiaru cu corabiele nu e cu potintia a-i petrunde; éra pesenitulu nu se urméza cá la alte specie, ci se scotu cu vasale, cá si candu s'aru luá d'în o gramada de grauntie (gráu)cu banti'a.

Scriitorii noii intarescu acestu'adeveru d'icundú, cá într'o tragere se scotu de la 280.000 pâna la 320.000 de pescuti.

Prea cunoscuta e bunetatea si gustulu acestoru pescuti, adaugundu la acést'a si enorm'a cuantitate în care se afla, credu cá ore care cugetatoriu va poté sê-si intipúésca pentru cáta suma de omeni dá carnea acestoru pescuti unu nutrimentu prè placutu.

Tírulu. Nu atá'ta pentru carnea lui, carea nu e o delicatetia, ci mai multu pentru cá servesc greciloru si, în mare parte, romaniloru de nutrimentu, — vinu a díce câteva cuvinte despre tíru.

Acestu pesciutu se ivesce cá si cei mai înainte amintiti cu multimea, si pre timpulu ivirii lui, iern'a, multi omeni pleca spre pescuirea lorú. Asié în Angli'a pescarii essu pre mare cu câte 400—500 luntre si prindu sume insemnate. — Pre timpulu candu se ivescu multi e forte eftinu; nu se vinde cu bucat'a, ci cu mierti'a, si inca cu unu pretiu neinsemnatu, adeca cu 15—20 cr. mierti'a.

Carnea de moronu, fia ea prospeta, sarata séu uscata, dá unu nutrimentu forte bunu, e placuta si cu gustu, ba unele specie ni dau carne frageda si delicata si apropia la gustu cu carnea de vitielu. Acést'a e caus'a cá Romanii si Grecii puneáu mare pretiu pre moronu; acést'a e caus'a cá d'în vechime pescarii luvinéza fára crutiare.

Meritulu carnei de pece si insemnatetatea ei pentru omenime a fostu caus'a cá am facutu amintire de mai multe specie de pesci, pentru-cá de-si pucini se afla în apele nostre, totu-si merita a fi cunoscute celu pucinu d'în punctulu de vedere alu folosului generalu.

Si apele nostre contienú multime de pesci, si credu cá nu va fi omu, care sê nege fineti'a, dulceti'a, gustulu si delicateti'a carnei de pastravulu, si alá'u, imbrén'a, carocuda, s. a., cátu si de nu fineti'a, celu pucinu bunetatea carnei de somnu, crapulu, stiuc'a, corcuti, típari, s. a.; éra alte specie sunt mai pucinu cautate, nu pentru cá carnea lorú e fára gustu, ci mai multu cá au multe ossa, de exemplu cleanulu, éra alti pesci pentru cá sunt marunti, de es. plevusic'a, séu grindele, s. a. — pre langa tote acestea credu cá nu ni pote fi de cátu numai de folosu amintindu si acesti pesci, cá-ci daca nu pentru avuti, de siguru pentru seracime si aceste specie dau unu ospetiu placutu si multumitoriu.

Carnea e principalulu folosu, care lu-casciga omulu de la pesci; éra cugetandu maréti'a ingrigire a pré bunului

în Ismailu. Tramite complimente de la ei si de la d'insulu fratioriloru de la Galati, dupa detori'a crestinesca. Li anuncia, cá Domnulu a ascultatú cererea lorú si dorinti'a de a se uní cu fratiorii si a trai impreuna. I spune cá ei acum s'au intemeiatu în Ismailu, unde si-au cumperatu o casa si o mora de ventu cu pretiu micu de 100 galbeni; casa are locu multu si curte mare; cá alaturarea cu ea mai este inca o bucata de locu, ce se vinde cu 200 carbove, în cátu voru poté acolo sê traiesca bine trei familie la unu locu avendu-si asistintia cu indestulare. În urmare îndemna pre amicu a veni acolo cu totu bagajulu, aducundu si pre alu lui.

2. Scopetii Kirilu Carpovu si Aculina Antonovna d'în satulu Osniki, guberni'a Riazanu, scriu altui scopetu d'în Romani'a — Ivanu Ivanovicu. 1838. Martie 17.

Scopetii de la Osniki numescu pre acelu d'în Romani'a „bine-facutoriu lorú, i multumesu pentru presentulu ce li-a tramisu cu scrisorea sa d'în 8 Fevruarie trecutulu, la a carei-a primire toti frati si soróile s'au strinsu gramada, o-au cetitu-o toti cu bucuria, u primitu presentulu, au plánsu cu amarulu de dorululu d'icundu: netevo! netevo! (nu-i elu între noi), poi toti s'a rogatu pentru elu dorindu-i sê traiesca ani mlti, sê imperatiesca, sê prospere în tote, sê ajurga la matuirea sufletului si sê aiba sanatatea trupului. Toti i-se ichina pâna la pamentu dupa detori'a si orendiela crestinesca, adeca dupa obiceiulu scopetiloru de a se complimentá, facandu unulu altui-a metanie. Luvinscintieza, cá scrisorea lui a venitú la ei cu asié repediun, cá candu ar fi sburatu, si dorescu cá si respunsulu lorú s'shore la elu cu aceea-si grabire, pentru care lu si menescu dícerile ritmate: (urmedia câteva cuvinte rusesci cu lit.h.) Spune, cá elu este acum asié de incantatu, cá candu ar fi beiti ciau. Inscintiezi-lu despre intemplári de ale sectei; despre nu Borisu ce fusese la ei si gatise cincii omeni pentru de spártire, (credu cá pentru scopire), dar' fú luatú în mîn'i (adeca prinsu de politia); cá s'a dusu de la ei si nu auici o sciintia de d'insulu,

creatoriu, care a lasatu isvóre necocate pentru multumirea si fericirea aleei sale fintie, a omului, — trebuie sê-i admirámu poterea si sê-i laudámu numele lui în veci.

2. Icrele, ouale de pece, caviarulu. Unu nutrimentu pre cátu de contienetoriu, pre atátu de placutu. Dupa analizele chimice icrele uscate contienú: unsore 35 percente, protecina 50 perc., extractu 2 perc. si 13 perc. cenusia.

La gustu se pare a fi o compunere de sardele fine, de icre si brandia copta. Sunt icre uscate si tescuite, în butoie, si icre verdi séu prospete. D'întré tote icrele, cele prospete sunt preferite si servescu cá delicatetia: sunt bine cautate si scumpu platite.

Cele d'în butoie au mai asemena cautare, au unu gustu placutu si contienú multa potere nutritoria.

Icrele tescuite si nealesé valoreza mai pucinu.

Dupa tote asgiurárilé, icrele cele mai bune si mai fine se casciga de la soiurile de pesci numite Stírletu (Acipenser Ruthenus) si Stellatus (unu felu de moronu)

Inse moronulu, cu a carni-a carne se nutrescu: tátea mii si milioane de omeni, are — asiú poté díce — si mai mare insemnatetate pentru icrele sale, cá-ci pescarii ne asigura, cá se afla semeine de moronu de 28 centenari în greutate si acestea contienú 8 cent. de oua. Am dísu cá icrele sunt de calitati diferite, si acést'a depinde de la pregatirea ouelorú. Spre a se poté alege mai eu inlesnire ouele moronului d'în pielitiele în cari sunt invescute, se batu cu nesce vergele pâna ce se separéza ouale; atunci ouale se alegu, se punu în vassa si se sara.

Ouale, mai cópte si bine curatite se punu în saculetie de pandia de inu, cu acestea se lasa cátu-va timpulu în sare (saramura); dupa aceea se punu sê se scurga si se usce.

Pentru a dou'a calitate se face algere d'în nou, si cuate cascigate se sara, se lasa sê fermenteze cátu-va timpulu, apoi se punu în butoie. Restulu ce mai remane contiene pucine oue, inse nu atátu de multe pelitie, acestea se alegu cátu numai se pote de bine; mass'a alesa se sara, se usca ce-va si se tescuesce. Icrele asié gatate sunt cele mai comune si pucinu cautate.

De la multe specie de pesci se potu folosi ouale e nutrimentulu celu mai bunu. De-si în genere pescii cei mari ne provedu cu cuantitati insemnate de icre totu si ouale pesciloru mai mici, de es. de stiuca, sunt cá icre verdi séu prospete de unu gustu superioru si prè delicate sunt, cautate si bine platite, cu 3—4 fl. si mai bine pundulu.

Si crapulu, acestu pece escelinte si pentru prasirea în lacuri forte recomençabilu, ni dá icre, cunoscute sub numirea de icre rosi, inse ele sunt pucinu cautate si mai multu numai de omeni seraci.

(Va urmá.)

cá impreuna cu elu erá inca doue veduore, si doue fetisioare. Descrie positiunea lorú cea trista, adeca lips'a de midiloco; incendinlu a mistuitu totu ce au avutu; dar' spera la ajutorulu lui Ivanu Ivanovicu. Aculina Carpova s'a dusu de la d'insii în guberni'a Moscui, si acolo plange amaru. Tote aceste descrieri sunt amplificate si ritmate. Anuncia cá nu s'a primitu la d'insii scrisórea cátra Petru Leontievu, nici s'a auditu de ea. Spunu cá sect'a acolo e în suferintia, fiindu persecutata de guvernulu; cá ei doue septemáni au fostu în inchisore, si au scapatu prin ajutorulu unui fostu secretariu. Urmeza apoi laude persoanei secretariului, fára inse a-i spune numele directu: „dí numele, despre care ve rogámu sê-lu socotiti de ospe pretiosu alu nostru, elu este de-aprope cunoscutu alu nostru, si inca potemu díce cá este vrednicu de lauda; de la începutulu vecului crestinescu n'amu aflatu unu asemena omu virtuosu; noi suntemu (prin elu) acoperiti pentru timpulu de erná, avemú ocrotire de venturile furtunose; elu are multe ocasiuni, fára de a pregetá în ori-ce afaceri, traiesca aici de 6 ani; numele lui insi-ve lu poteti semui”. Areta adres'a si loculu unde sê adreseze scrisorile: „In guberni'a Riazanu, în orasiulu Pronsisn, în satulu Osniki blagoronié sale Ivanu Andreieviciu Glebovsky”; dar' lor' de-a, dreptulu sê nu adreseze scrisorile, cá-ci li se facu perchisitiuni si mari sicané si asupriri; si scrisorile de la ei sfatuescu, dupa cetire, a nu le pastrá, ci a le rumpe. În fine inscintieza, cá la d'insii în Osniki s'a descoperitu unu complotu, si cá acolo vietuescu multi straini; apoi adauge: poteti intielege.*

*) Acestu Glebovsky se intelege cá este secretariulu mentionatu, cá protectoru alu scopetiloru.

(D'în oper'a „Lipovinismulu,” de episcopulu Dunareido-josu.) Melhisedecu.

„N. C. R.”

